

บทที่ 2

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาทัศนคตินั้นมีมาตั้งแต่สมัยแรกเริ่มของจิตวิทยาสังคม และเป็นเมโนทัศน์หนึ่ง
 ที่ได้รับความสนใจจากนักจิตวิทยาสังคมเป็นจำนวนมากในทุกยุคทุกสมัย ในปี ค.ศ. 1935 ออลพอร์ท
 (Allport) ได้เขียนไว้ว่าทัศนคติเป็นเรื่องที่เป็นหัวใจของจิตวิทยาสังคม ต่อมาในปี ค.ศ.
 1974 เคลแมน (Kelman) ได้ระบุไว้ว่าตั้งแต่สมัยออลพอร์ท มาจนถึงสมัยปัจจุบันทัศนคติ
 ก็ยังคงรักษาความเป็นหัวใจของจิตวิทยาสังคมไว้ได้ ทั้งนี้จึงใ้มีนักจิตวิทยาและนักการศึกษา
 หลายต่อหลายท่านได้พยายามให้นิยามของคำว่า "ทัศนคติ" ไว้ต่าง ๆ กัน ก็จะเห็นได้ว่าใน
 ทั่ปี ค.ศ. 1939 เนลสัน (Nelson) ได้ทำการสำรวจและพบว่าใ้มีการให้นิยามทัศนคติ
 ไว้ต่างกันถึง 30 นิยาม และต่อมาในปี ค.ศ. 1969 แมคควาย (Mcguire) ได้ทำการสำรวจ
 อีกครั้งก็พบว่าใ้มีการให้นิยามคำว่า "ทัศนคติ" เพิ่มขึ้นถึงกว่า 100 นิยาม

ความหมายของทัศนคติ

สำหรับความหมายของทัศนคตินั้น นักการศึกษาและนักจิตวิทยาหลายท่านใ้ให้นิยาม
 ความหมายไว้ต่าง ๆ กันดังนี้

เซอร์สโตน (Thurstone, 1931 : 249) ได้ใ้ความหมายของทัศนคติว่า
 "เป็นอารมณ์หรือความรู้สึกที่แสดงออกว่าชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง"

โบกาตัส (Bogardus, 1931 : 62) ได้ใ้ความหมายของทัศนคติว่า "เป็น
 แนวโน้มของกริยาที่แสดงออก หรือแสดงต้าน บางสิ่งบางอย่างในบรรดาสิ่งแวดลอมเหล่านั้น ทั้งนี้
 แล้วแต่จะใ้ถึงเห็นว่าสิ่งนั้นจะมีค่าในเชิงบวกหรือเชิงลบ"

ออลพอร์ท (G.M. Allport, 1935 : 810) ได้ใ้ความหมายของทัศนคติว่า
 "เป็นสภาวะความพร้อมของจิตประสาท อันเกิดจากประสบการณ์ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดทิศทาง การ
 ตอบสนองของบุคคลที่มีต่อวัตถุหรือสถานการณ์ใ้เกี่ยวข้อง"

เมอร์ฟี, เมอร์ฟี และนิวคอมม์ (G. Murphy, L.B. Murphy and T.M. Newcome, 1937 : 887) ได้ให้ความหมายของทัศนคติว่า "เป็นวิถีทางของการแสดงออกในลักษณะ สอดคล้องหรือขัดแย้งต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง"

โรเคียช (Rokeach, 1970 : 112 อ้างถึงใน ประภาเพ็ญ สุวรรณ 2520 : 1) ได้ให้ความหมายของทัศนคติว่า "เป็นการผสมผสานหรือการจัดระเบียบของความเชื่อที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ซึ่งผลรวมของความเชื่อนี้จะเป็นตัวกำหนดแนวโน้มของบุคคล ในการที่จะมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งนั้นว่าชอบหรือไม่ชอบ"

ลักษณะสำคัญของทัศนคติ

1. เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ หรือเกิดจากประสบการณ์ของแต่ละบุคคลไม่ใช่สิ่งที่มีติดตัวมาแต่กำเนิด
2. เป็นสภาพการณ์ทางจิตที่มีอิทธิพลต่อการคิด และการกระทำของบุคคลเป็นอันมาก เพราะเป็นส่วนประกอบที่กำหนดแนวทางไว้ว่า ถ้าบุคคลประสบสิ่งใดแล้ว บุคคลนั้นจะมีท่าทีต่อสิ่งนั้น ๆ ในลักษณะอันจำกัถ
3. เป็นสภาพการณ์ทางจิตที่มีแนวโน้มค่อนข้างจะถาวรพอสมควร ทั้งนี้เนื่องจากแต่ละบุคคลต่างก็ได้สะสมประสบการณ์การรับรู้ และผ่านการเรียนรู้มาเป็นอันมาก แต่อย่างไรก็ตามทัศนคติก็อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมและการรับรู้ได้
4. ทัศนคตินั้นมีที่หมาย (Attitude object) ที่หมายเหล่านี้ได้แก่ คน สิ่งของ สถานที่ หรือสถานการณ์ เป็นต้น
5. ทัศนคตินั้นมีทิศทางคือ เป็นบวก (ในค่านิติ) และเป็นลบ (ในค่านิเสธ)

องค์ประกอบของทัศนคติ

ทัศนคตินี้องค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการคือ

1. องค์ประกอบทางด้านความรู้ (Cognitive Component) เป็นความรู้ ความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้านั้น ๆ เพื่อเป็นเหตุผลในการสรุปรวมเป็นความเชื่อหรือช่วยในการประเมินผลสิ่งเร้านั้น ๆ

2. องค์ประกอบทางค่านิยมความรู้สึก (Affective Component) เป็นความรู้สึกหรืออารมณ์ของบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งเร้าต่าง ๆ เป็นผลต่อเนื่องจากการที่บุคคลประเมินผลสิ่งเร้านั้นแล้วว่าพอใจ หรือไม่พอใจ คือหรือเลวอย่างไร

3. องค์ประกอบทางค่านิยมการปฏิบัติ (Behavioral Component) เป็นความพร้อมหรือความไม่เต็มใจที่บุคคลจะประพฤติหรือปฏิบัติตอบสนองต่อสิ่งเร้าในทิศทางที่จะสนับสนุนหรือคัดค้านทั้งขึ้นอยู่กับความเชื่อหรือความรู้สึกของบุคคลที่ได้มาจากการประเมินผล

การวัดทัศนคติ

การวัดทัศนคติเป็นสิ่งที่ยากไม่เหมือนการวัดทางการศึกษาทั่วไป เช่น การวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ เราสามารถวัดได้ตามขอบเขตของเนื้อหาโดยตรง ส่วนทัศนคติเป็นสิ่งที่เราไม่สามารถสังเกตเห็นได้โดยตรง แต่จะสังเกตสิ่งที่แสดงออกในรูปของการตอบสนองอาจจะเป็นนัยหรือพฤติกรรม เครื่องมือที่ใช้วัดทัศนคติเราเรียกว่า มาตรฐานวัดทัศนคติ (Attitude Scale) (ยาวศิริ ราชภัฏ, อิศำเนา 2523 ก : 1)

ข้อตกลงเบื้องต้นในการวัดทัศนคติ

การวัดทัศนคตินั้นมักจะมีข้อตกลง (assumption) ดังนี้

1. การศึกษาทัศนคติเป็นการศึกษาความนึกเห็น ความรู้สึกของบุคคลที่มีลักษณะคงเส้นคงวา หรืออย่างน้อยเป็นความนึกเห็นหรือความรู้สึกที่จะไม่เปลี่ยนแปลงในช่วงเวลาหนึ่ง
2. ทัศนคติเป็นสิ่งที่ไม่สามารถวัดหรือสังเกตได้โดยตรง ฉะนั้นการวัดทัศนคติจึงเป็นการวัดทางอ้อมจากแนวโน้มที่บุคคลจะแสดงออก หรือประพฤติปฏิบัติอย่างมีระเบียบแบบแผนคงที่ ไม่ใช่พฤติกรรมโดยตรงของมนุษย์
3. การศึกษาทัศนคติของบุคคลนั้นไม่ใช่เป็นการศึกษาแต่เฉพาะทิศทางทัศนคติของบุคคลเท่านั้น แต่ต้องศึกษาถึงระดับความมากน้อย หรือความเข้มของทัศนคตินั้น ๆ ด้วย

มาตรฐานวัดทัศนคติที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายได้แก่

1. มาตรฐานวัดทัศนคติแบบลิเคอร์ท (Likert Scales)
2. มาตรฐานวัดทัศนคติของกัทต์แมน (Guttman Scales)

3. มาตรวัดคณียจำแนก (Semantic Differential Scales)
4. มาตรวัดทัศนคติของเซอร์สโตน (Thurstone Scales)
5. มาตรวัดทัศนคติของฟิชเบิน (Fishbein Scales)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาเฉพาะมาตรวัดทัศนคติแบบลิเคอร์ทเท่านั้น ดังนั้น จึงขอกล่าว เฉพาะรายละเอียดของมาตรวัดทัศนคติแบบลิเคอร์ท (Likert Scales) เพียง มาตราเดียว

ความเป็นมาของมาตรวัดทัศนคติแบบลิเคอร์ทและกรรมในการสร้าง

มาตรวัดทัศนคติแบบลิเคอร์ทที่สร้างขึ้นโดย อาร์ เอ ลิเคอร์ท (R.A. Likert) ทั้งนี้โดยอาศัยรูปแบบการรวม (Summative Model) เป็นหลัก ซึ่งมาตรวัดทัศนคติแบบลิเคอร์ท ที่มีชื่อเรียกต่าง ๆ กันหลายชื่อ คือ SIGMA SCALE, THE LIKERT-TYPE SCALE, LIKERT SCALE และ THE METHOD OF SUMMATED RATING ในปี ค.ศ. 1932 ลิเคอร์ทได้เสนอแนวความคิดของเขาโดยอาศัยพื้นฐานความเชื่อที่ว่า "เราว่าปัญญาของมนุษย์จะมีการแจกแจงแบบโค้งปกติ" ซึ่งจากพื้นฐานความเชื่อนี้ ลิเคอร์ทได้ใช้หน่วยความเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นเกณฑ์ในการวัดประมาณความเข้มของทัศนคติ ทั้งนี้โดยมีสมมุติฐานใหญ่ 3 ประการด้วยกัน

ประการแรก การตอบสนองต่อคำถาม หรือรายการแต่ละข้อในเครื่องวัดจะมีลักษณะคงที่ แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าลักษณะคงที่ของการสนองตอบในทุก ๆ ข้อ จะต้องเป็นเส้นทับกัน

ประการที่สอง ผลรวมของลักษณะคงที่ของการสนองตอบในข้อกระทงทั้งหมดของแต่ละบุคคลจะมีลักษณะเป็นเส้นตรง หรือเกือบเป็นเส้นตรง เพราะถึงแม้ว่าลักษณะคงที่ในทุก ๆ ข้อจะไม่เป็นเส้นทับกัน แต่เมื่อนำค่าคงที่มารวมกันแล้ว จะทำให้ส่วนที่เอนจากความเป็นเส้นตรงหักกลบลบกันไป

ประการที่สาม ผลรวมของลักษณะคงที่ของการสนองตอบในข้อหนึ่ง ๆ จะมีองค์ประกอบร่วมกันอยู่หนึ่งตัว นั่นคือ ผลรวมนี้แทนค่าลักษณะนิสัยที่จะวัดได้ทุกอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว (Kerlinger, 1964 : 484)

ซึ่งจากหลักความเชื่อและสมมุติฐานเหล่านี้ลิเคอร์ท จึงสามารถวัดทัศนคติในเรื่องหนึ่ง ๆ โดยอาศัยหลักการรวมคะแนนทั้งหมดที่บุคคลได้จากการสนองตอบคำถามทุก ๆ ข้อเข้าด้วยกัน

ทฤษฎีที่มาควรวัดทัศนคติแบบลิเคอร์ท์ เป็นมาตราวัดทัศนคติที่มีกระบวนการสร้างไม่ สลับซับซ้อนและยุ่งยากนัก ซึ่งถ้าดำเนินการสร้างอย่างคืบแล้ว จะมีประสิทธิภาพเช่นเดียวกับ มาตราวัดทัศนคติของเรอร์สโตน ซึ่งมีกระบวนการสร้างที่มีขั้นตอนจำต้องอาศัยผู้ตัดสิน (Judges) จำนวนมาก ไม่สะดวกในการปฏิบัติ (เขาวี ราชัยกุล, อักษรานา 2523 ก : 1) ดังนั้น จึงทำให้มีผู้นิยมใช้มาตราวัดทัศนคติแบบลิเคอร์ท์มากที่สุด

การสร้างแบบสอบถามขั้นตอนของลิเคอร์ท์

ขั้นที่หนึ่ง เป็นการ รวบรวมข้อความโดยข้อความเหล่านั้นผู้วิจัยอาจจะ เขียนขึ้นเอง หรือนำมาจากผู้อื่น เช่น จากหนังสือพิมพ์รายวัน, จากวารสารต่าง ๆ หรือจากผู้ทรงคุณวุฒิใน คำนับนั้น ๆ เป็นต้น โดยแต่ละข้อความที่นำมาใช้นั้นจะต้องมีลักษณะที่ว่า คนที่มีทัศนคติต่างกันจะตอบ แตกต่างกัน ดังนั้นจึงควรหลีกเลี่ยงข้อความที่ถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริง ข้อความที่มีความหมายกำกวม หรือมีความหมายเป็น 2 นัย

ขั้นที่สอง นำข้อความต่าง ๆ ที่ได้นำขึ้นมาแยกเป็นสองประเภทคือ ข้อความประเภท เห็นด้วยหรือนิมมาน (Favorable Statements) และข้อความประเภทไม่เห็นด้วยหรือ นิเสธ (Unfavorable Statements) ซึ่งในการสร้างข้อคำถามนั้นควรจะมีข้อคำถามทั้งสอง ประเภทคือ ข้อคำถามที่เห็นด้วยและข้อคำถามที่ไม่เห็นด้วยผสมผสานกันอยู่

ขั้นที่สาม ในแต่ละข้อคำถามนั้นจะถูกกำหนดให้หาค่าตอบที่เป็นตัวเลขอยู่ 5 ระดับคือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง, เห็นด้วย, เฉย ๆ หรือไม่แน่ใจ, ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ขั้นที่สี่ เป็นการ กำหนดน้ำหนักคะแนนให้กับตัวเลขต่าง ๆ ในแต่ละข้อความโดยอาจจะ ใช้วิธี Arbitrary Weighting ซึ่งเป็นการกำหนดให้แต่ละตัวเลขมีน้ำหนักเป็น 5, 4, 3, 2, 1 หรือ 4, 3, 2, 1, 0 เลยโดยคะแนนนั้นจะแบ่งตามลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบ Favorable หรือ Unfavorable ดังนี้

ระดับความเห็น	นิเอน (Favorable)	นืเสอ (Unfavorable)
เห็นควยอยงยง	5	1
เห็นควย	4	2
ไมแนใจ	3	3
ไมเห็นควย	2	4
ไมเห็นควยอยงยง	1	5

หรือผูจยอจจะเลือกใช่วธิการกำหนดน้ำหนักคะแนนแบบ Sigma Deviate Weighting ในกรณีที่ไม่แนใจว่าการกำหนดน้ำหนักคะแนนแบบแรกจะเรื่อไดไ้ ซึ่งวิธี Sigma Deviate Weighting นี้เป็นการวิเคราะห์น้ำหนักประจำค่าตอบแต่ละข้อ โดยมีลำคัมคังนี้ ในชั้นแรกนำข้อมูลที่ได้มาแจกแจงควมถี่ในแต่ละข้อกระทง จากนั้นหาสัดส่วนของจำนวนคนที่เลือกแต่ละค่าตอบของทุกข้อกระทง ชั้นที่สอง หาสัดส่วนสะสมจากค่าตอบที่มีน้ำหนักน้อยไปหามาก ซึ่งผลรวมสัดส่วนสะสมนี้จะมืค่าเท่ากับ 1 ชั้นที่สาม หาจุกกึ่งกลางสะสมชั้นที่สี่ หากค่าคะแนนมาตรฐาน โดยนำค่าจุกกึ่งกลางสะสมมาเปิดหาค่าคะแนนมาตรฐานจากตารางการแจกแจงโค้งปกติ ชั้นที่ห้า ทำให้คะแนนมาตรฐานเป็นบวกทุกตัว และในชั้นสุดท้าย ปรับค่าคะแนนมาตรฐานให้เป็นเลขจำนวนเต็มทีใกล้เคียงค่าเต็มที่สุด

แต่อย่างไรก็ตาม จากการวิจัยของดิเคอร์ทพบว่า คะแนนที่ได้จากวิธี Arbitrary Weighting มีค่าสหสัมพันธ์กับวิธี Sigma Deviate Weighting สูงถึง .99 (เชคคักคิ โขวสินธุ, 2522 : 106)

ชั้นที่ห้า การเลือกข้อคำถาม เมื่อได้นำข้อคำถามไปทดลองใช้กับผูตอบจำนวนหนึ่งแล้วก็นำมาวิเคราะห์รายข้อเพื่อประเมินคุณภาพของแต่ละข้อ ซึ่งอาจกระทำไ้ 2 วิธี ทั้งนี้แล้วแต่ผูจยอจจะเลือกใช่วธิใด

1. หากค่า t-test ระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มได้คะแนนรวมสูงกับกลุ่มได้คะแนนรวมต่ำ โดยทดสอบเป็นรายข้อ ข้อใดทีให้ค่า t เท่ากับหรือมากกว่า 1.75 ถือว่าข้อนั้นอยู่ในเกณฑ์ไ้ไ้ค้ คือมีลักษณะสามารถจำแนกกลุ่มความเห็นได้ (สุรชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ, บุญธรรม กิจปรึคณบริสุทธิ, 2521 : 154)

๒. หากความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนแต่ละข้อกับคะแนนเฉลี่ยรวมทุกข้อ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์โดยวิธีเกณฑ์คงที่ภายใน (Criterion of Internal Consistency) ถ้าได้ค่าสหสัมพันธ์สูง แสดงว่าใช้ได้

การวิเคราะห์ข้อมูลของมาตราวัดทัศนคติแบบลิเคอร์ท

จากหลักการของรูปแบบประมาณค่าแบบรวมที่ถือว่า การสนองตอบต่อคำถามแต่ละข้อ มีความสัมพันธ์ในเชิงคงที่กับลักษณะนิสัยแต่ละอย่างและผลรวมของการสนองตอบสัมพันธ์กับลักษณะนิสัยนั้น ๆ ในเชิงเส้นตรง ดังนั้นการวิเคราะห์ข้อมูลของมาตราวัดทัศนคติแบบลิเคอร์ท จึงใช้คะแนนรวมจากข้อกระทงทั้งฉบับเป็นทัศนคติของผู้ถูกวัด ท่อสิ่งที่ต้องการวัด

ความแปรปรวนจากการตอบคำถามในมาตราวัดทัศนคติ

อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่ามาตราวัดทัศนคติจะถูกสร้างขึ้นตามขั้นตอนทุกประการแล้วก็ตาม ค่าความแปรปรวนในการวัดก็อาจจะเบี่ยงเบนไปจากความเป็นจริงได้ เนื่องจากมีค่าความแปรปรวนของการตอบเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย กล่าวคือ บุคคลแต่ละคนมีแนวโน้มในการตอบคำถามในลักษณะต่าง ๆ กัน บางคนชอบตอบอย่างรุนแรง หรือบางคนชอบตอบเป็นกลาง ๆ ซึ่งค่าความแปรปรวนของการตอบนี้ อาจทำให้ไม่ทราบความแปรปรวนของทัศนคติที่แท้จริง ครอนบาค และ กิลฟอร์ด (Cronbach and Guilford) มีความเห็นพ้องกันว่า ค่าความแปรปรวนของการตอบคำถามเกิดจากสาเหตุใหญ่ ๆ 6 ประการคือ

1. ความรู้สึกในเรื่องการเลียง บางคนพยายามตอบเป็นกลาง ๆ ไว้เพื่อป้องกันการเสียหาย
2. ความเข้าใจไม่ตรงกันในความหมายของภาษา บุคคลหนึ่งอาจเข้าใจความหมายของการเห็นด้วย ไม่ตรงกับอีกบุคคลหนึ่ง
3. แรงจูงใจในการตอบ การให้เลือกตอบทำให้บุคคลเพียงแต่จะหาคำตอบลงไป
4. การยอมรับบุคคลที่มีลักษณะ เห็นชอบด้วยกับบุคคลอื่น จะเลือกคำตอบประเภทที่เห็นสอดคล้องกับเรื่องที่ตอบได้ถูกต้องมากกว่าประเภทที่ไม่เห็นสอดคล้องกับเรื่องที่ถาม
5. ปัญหาในเรื่องเวลาที่ให้ตอบ เวลาที่กำหนดไว้ทำให้การตอบอาจไม่ถี่ถ้วน

6. ความรู้สึกชอบเร้น ผู้ตอบอาจพยายามที่จะแสดงแต่ลักษณะที่ดีของตน และพยายามปกปิดส่วนเสียของบุคลิกภาพ สภาพการณ์เช่นนี้เป็นทางให้ผู้ตอบเลือกคำตอบที่อาจไม่แสดงลักษณะที่แท้จริงของตน (Guilford, 1954 : 451-453)

งานวิจัยที่เกี่ยวกับแบบวัดทัศนคติแบบลิเคอร์ท

มาสเตอร์ (Masters, 1974 : 49-53) ได้ทำการศึกษาในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนรายการคำตอบกับความเที่ยงของมาตราวัดทัศนคติแบบลิเคอร์ท พบว่าถ้าจำนวนรายการคำตอบน้อย ๆ ค่าความแปรปรวนของคะแนนทั้งหมดมีค่าต่ำ วิธีที่จะทำให้ค่าความเที่ยงเพิ่มขึ้นทางหนึ่งก็คือ การเพิ่มจำนวนรายการคำตอบ แต่ถ้ามองเป็นลักษณะของความคิดเห็นที่ถูกแยกออกไปอย่างกว้าง ๆ ตามเนื้อเรื่องแล้วค่าความเที่ยงจะเป็นอิสระกับจำนวนรายการคำตอบ

ลิเคอร์ท (Likert, 1932 : 55, Quoted in Masters 1974 : 49) ได้ทำการศึกษาในเรื่องเทคนิคการวัดทัศนคติ ซึ่งพบว่า การเพิ่มจำนวนรายการคำตอบนั้นเป็นการเพิ่มความเที่ยงของแบบวัดด้วย

มาสเตอร์ (Masters, 1969, Quoted in Master 1974 : 49) โคโมริตา และเกรแฮม (Komorita Graham, 1965 : 987-994) ได้ศึกษาในเรื่องจำนวนรายการคำตอบที่เหมาะสมของมาตราวัด โดยพิจารณาจากเนื้อเรื่อง และค่าเฉลี่ยของแบบสอบถาม พบว่าการเพิ่มจำนวนรายการคำตอบของแบบสอบถามแบบลิเคอร์ท จะเป็นประโยชน์กับการเพิ่มความเที่ยงแบบความคงที่ภายในเฉพาะสถานการณ์ที่แน่นอนเท่านั้น โดยที่ โคโมริตา และเกรแฮม (Komorita Graham, 1965 : 989-994) พบว่า การเพิ่มจำนวนรายการคำตอบจะให้ค่าความเที่ยงเพิ่มขึ้นเฉพาะในกรณีที่มีลักษณะเป็นวิวิธพันธ์ (Heterogeneous) เท่านั้น

จาโฮดา เทียทส์ และคูก (Johoda, Deutsch and Cook, 1951, Quoted in Matell Jacoby, 1971 : 657-674) ได้ศึกษาเรื่องวิธีการวิจัยความสัมพันธ์ในทางสังคม พบว่าความเที่ยงของมาตราวัดจะมีค่าเพิ่มขึ้น ก็ต่อเมื่อคำตอบในทางที่เป็นไปได้มีค่าเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของเฟอร์กูสัน (Ferguson 1941 : 51-57, Quoted in Matell Jacoby, 1971 : 657-674) ซึ่งศึกษาเรื่องการสร้างมาตราวัดทัศนคติแบบลิเคอร์ท

แมทเทล และจาโคบี (Matell Jacoby, 1971 : 657-674) ซึ่งศึกษาในเรื่อง จำนวนรายการคำตอบที่เหมาะสมสำหรับข้อกระทงในมาตรวัดทัศนคติแบบลิเคอร์ท์มีหรือไม่ โดยศึกษาในเรื่องความเที่ยงและความตรงพบว่าค่าความเที่ยงแบบสอบซ้ำ (Test-Retest Reliability) ค่าความตรงร่วมสมัย ค่าความตรงเชิงทำนาย (Predictive Validity) เป็นอิสระกับจำนวนรายการคำตอบของมาตรวัดแบบลิเคอร์ท์

ไซมอนส์ (Symonds, 1924 : 456-461, Quoted in Komorita Graham, 1965 : 987) ซึ่งศึกษาในเรื่องการลดลงของค่าความเที่ยงในการประมาณค่าในมาตรวัดพบว่า จำนวนรายการคำตอบที่เหมาะสมที่จะทำให้มาตรวัดมีค่าความเที่ยงสูงสุดคือ 7 รายการ และการเพิ่มจำนวนรายการคำตอบไม่เป็นการเพิ่มความเที่ยง

ซารัทพิย์ ประเสริฐสม (2523) ซึ่งศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบค่าความเที่ยงของมาตรวัดทัศนคติแบบลิเคอร์ท์ ที่มีจำนวนรายการคำตอบต่างกัน พบว่าความเที่ยงแบบคงที่ภายในของมาตรวัดทัศนคติต่อวิชาศรัทธา ที่มีจำนวนรายการคำตอบเป็น 6 รายการ จะมีค่าสูงสุด และ 2 รายการจะมีค่าต่ำสุด โดยที่ค่าความเที่ยงของมาตรวัด ที่มีจำนวนรายการคำตอบเป็น 2 รายการ แยกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับค่าความเที่ยงของมาตรวัดที่มีจำนวนรายการคำตอบเป็น 3 ถึง 7 รายการ ส่วนค่าความเที่ยงของมาตรวัดที่มีจำนวนรายการคำตอบเป็น 3 ถึง 7 รายการ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ไทเทิล และฮิล (Title and Hill, 1970 : 475) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของมาตรวัดทัศนคติแบบลิเคอร์ท์กับคะแนนของแบบวัดทัศนคติแบบอื่น ๆ พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของแบบวัดทัศนคติแบบลิเคอร์ท์กับแบบเซอร์สโตน เท่ากับ .59 แบบลิเคอร์ท์กับแบบฮอสสูกูเท่ากับ .62 และแบบลิเคอร์ท์กับแบบกัทซ์แมนเท่ากับ .80 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของลวัน สายยศ (2524 : 58-63) ที่พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของแบบวัดทัศนคติแบบลิเคอร์ท์กับแบบเซอร์สโตน เท่ากับ .67 และแบบลิเคอร์ท์กับแบบฮอสสูกูเท่ากับ .72